

Remissyttrande
Datum 2020-05-26
Diarienummer RS 2020-01841

Utbildningsdepartementet
Rosenbad 4
103 33 Stockholm

Yttrande över ”Remiss om validering – för kompetensförsörjning och livslångt lärande” (SOU 2019:69)

Arbetskraft med rätt kompetens är avgörande för innovation, tillväxt och sysselsättning. På en alltmer föränderlig arbetsmarknad är validering en nyckel till en smidig omställning och kompetensutveckling för yrkesverksamma och ett verktyg som underlättar för arbetssökande att synliggöra sin kompetens och snabbare komma i arbete. Genom att validera individens kunnande kan efterföljande utbildning inriktas mot att komplettera med de delar som saknas för att uppnå kraven för den kvalifikation som efterfrågas. Validering är därmed viktigt även för effektiviteten i resursanvändningen inom utbildningssektorn.

Västra Götalandsregionen uppfattar att valideringsdelegationen har drivit på utvecklingsarbetet inom validering och att delegationens arbete har haft positiv inverkan på förutsättningarna för att det ska skapas validering såväl i omfattning som kvalitet.

Västra Götalandsregionen är positiv till förslagen i betänkandet i stort men anser att det behövs en del justeringar.

Västra Götalandsregionen lämnar i remissvaret kommentarer och förslag avseende följande förslag i betänkandet:

1.1 Förslag till lag om ändring i lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar

1.3 Förslag till valideringsförordning (2020:000)

1.6 Förslag till förordning om ändring i förordning (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program

1.10 Förslag till förordning om ändring i förordning (2011:183) om befattningsutbildning och fortbildning för rektorer och annan personal med motsvarande ledningsfunktion i skola, förskola och fritidshem

6.4 Valideringsprocess för kartläggning och kompetensutveckling av anställda (figur s. 175)

6.5.1 Förslaget på en ny definition av validering

6.5.5 Specifika riktlinjer för validering behövs för respektive område

7.5.1 Nationellt övergripande strategi

7.5.2 Ett råd ska fortsätta följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete

7.5.4 Regioner ska kunna ansöka om medel för att etablera regionala strukturer för validering

8.4.1 Utökade medel för kompetensförsörjning och livslångt lärande i nästa programperiod för socialfonden

9 Kunskapsutveckling

11.3.2 Skyldighet att erbjuda elever inom Komvux och särvox validering

11.3.3 Efter en validering ska rektor utfärda ett intyg som beskriver elevens kunskaper

11.3.4 Rektor ska kunna ge betyget E efter validering utan prövning

Västra Götalandsregionens synpunkter

1.1 Förslag till lag om ändring i lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar

Betänkandet föreslår till lag om ändring i lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar

- *dels* att i lagen ska införas en ny paragraf, 7 a § av följande lydelse,
- *dels* att rubriken närmast före 7 a § ska ha följande lydelse: Betänkandet föreslår att det tidsbegränsade uppdrag till regionerna om att arbeta med grundläggande regional kompetensförsörjning skrivs i författning från 20210101 enligt följande:

1. Regioner ska fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet,
2. Regioner ska följa upp, utvärdera och årligen till regeringen redovisa resultaten av det regionala kompetensförsörjningsarbetet samt en bedömning av regionens kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt.

Västra Götalandsregionen ser positivt att arbetet med regional kompetensförsörjning blir långsiktigt och tillstyrker förslaget om ändring i lagen om regionalt utvecklingsansvar. Västra Götalandsregionen anser även att det regionala kompetensförsörjningsarbetet borde nämnas i lagen 10 §, så att det framgår att länsstyrelser och andra myndigheter ska beakta och lämna regionen biträde även i arbetet om regional kompetensförsörjning.

1.3 Förslag till valideringsförordning (2020:000)

Förslaget innebär flera olika delar där Västra Götalandsregionen vill lämna synpunkter på.

- 1) Förslaget innebär att endast de valideringar som görs mot en kompetensstandard som är nivåplacerad i SeQF (Sveriges referensram för kvalifikationer) omfattas.

Västra Götalandsregionen anser att detta blir olyckligt då arbetet om placeringar i kvalifikationer per idag är endast en valideringskvalifikation inplacerad i SeQF, SRY avseende lokalvård. Konsekvensen blir att all annan branschvalidering i dag kommer att hamna utanför förordningen. Vidare kan kravet på koppling till SeQF leda till att huvudmän som äger kompetensstandarder utanför det formella utbildningssystemet väljer att inte ansöka om nivåplacering i SeQF för att på så sätt slippa omfattas av regelverket i den nya valideringsförordningen. Vidare upplever många branscher idag att ansökningsavgiften (10 000:-) för nivåplacering i SeQF på är för hög och att ansökningsprocessen långsam och komplicerad.

Det finns en risk att processerna blir för tröga, omfattande och kostsamma om ”alla” kvalifikationer som ska lyda under denna förordning ska behöva inplaceras och kontinuerligt uppdateras i SeQF. Behovet av kontinuerlig kompetensutveckling är stor i arbetslivet och ofta krävs snabba omställningar. Ett exempel på detta är de behov av omställning som sker just nu under Corona krisen.

Västra Götalandsregionen anser att förordningen bör omformuleras så den omfattar all validering.

2) Förordningstexten i paragraf tre använder begreppet att en person ”besitter” en viss kompetens. Detta kan leda till förvirring. Som underlag eller del av underlag vid en bedömning inom valideringsprocessen kan bedömaren (yrkesbedömare, yrkeslärare, bedömare inom högskola och YH) använda sig av olika typer av intyg som bekräftelse på en del av individs kunnande. Vad intyget bevisar är att validanden hade kunnandet vid testtillfället som ledde fram till intyget, men inte att validanden *besitter* kompetensen vid det nu aktuella valideringstillfället. Vi ser en risk att denna skrivning kan användas som argument för att inte acceptera någon form av intyg vid bedömning i valideringsprocessen. Det skulle t.ex. kunna innebära att lärosäten inte kan tillgodoräkna en kurs där validanden åberopar intyg/betyg från annat lärosäte.

Västra Götalandsregionen anser att detta omformuleras till ”med validering avses en strukturerad process som innehåller fördjupad kartläggning, bedömning och ett erkännande av en persons kunnande oberoende av hur det förvärvats.”

3) Syftet med denna paragraf fyra är otydligt. Idag används formella intyg och betyg som en del i valideringar, detta för att individen inte ska bedömas på något hen redan har bevis på. Ibland handlar det om att ett intyg utfärdats på ett lärosäte

som ska tillgodoräknas hos ett annat lärosäte. Om kurserna är exakt lika är detta enkelt. I andra fall används intyg/betyg från t.ex. en YH-utbildning som underlag för tillgodoräknande av del av kurs, hel kurs eller flera kurser. Här måste en kartläggning och bedömning av dokumenten i förhållande till de kunskapskrav som gäller i den kurs som validanden vill tillgodoräkna göras.

Västra Götalandsregionen anser att hela denna paragraf kan strykas från förordningen.

1.6 Förslag till förordning om ändring i förordning (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program

Förändringen innebär att validering av en arbetssökandes kunskaper och kompetens endast får ske med validering enligt valideringsförordningen (2020:000). Vi tolkar detta som att Arbetsförmedlingen endast får handla upp de branschvalideringsmodeller som omfattas av förordningen vilket är de som har ansökt och fått sina kvalifikationer nivåplacerade i SeQF. För närvarande är det endast en branschvalideringskvalifikation som är nivåplacerad i SeQF, SRY avseende lokalvård. Vi ser en stor risk att Arbetsförmedlingen och därmed de arbetssökande får tillgång till ett mycket begränsat antal branschvalideringsmodeller.

Vi bedömer att det krävs ytterligare insatser för att föra in SeQF i det formella utbildningssystemet. Genom detta kan SeQF bli det gemensamma språket mellan de olika systemen. I dagsläget kan den som validerar sina kunskaper inom exempelvis Byggprogrammet med godkända betyg fortfarande inte vara anställningsbar i förhållande till branschens uppsatta yrkeskrav och dess branschvalidering.

Tänkbara insatser att lösa denna grundproblematik kan vara att kursplaner och dess kunskapsmål sätts i förhållande till SeQF och branschvalideringarnas språkbruk och målnivåer.

Västra Götalandsregionen tycker denna förändring ska strykas från förordningen.

6.5.1 En ny definition av validering

Förslagets skrivning ”som innehåller en fördjupad kartläggning, en bedömning och ett erkännande av kunnande” avviker från EU-rådets rekommendation som lyder ”Vid behov inkludera följande inslag i arrangemang för validering av icke-formellt och informellt lärande, samtidigt som varje individ har möjlighet att

utnyttja dessa, antingen var för sig eller tillsammans, i enlighet med sina behov”. Som arrangemang räknas identifiering, dokumentation, bedömning och certifiering.

Det blir olyckligt om valideringen i varje enskilt fall måste innehålla alla stegen (kartläggning, bedömning och erkännande). I många fall bör och ska en validering avslutas efter en fördjupad kartläggning beroende på att validanden inte har tillräckligt kunnande för att en bedömning ska vara meningsfull. I dessa fall innehåller valideringen bara fördjupad kartläggning. I andra fall finns det inget behov av en kartläggning utan validanden bör och ska gå vidare direkt till bedömning och erkännande.

Västra Götalandsregionen föreslår att den översiktliga kartläggningen inkluderas i definitionen i enlighet med CEDEFOP och EU rådets rekommendationer. Dessutom behöver definitionen omformas så att de olika delarna i valideringsprocessen kan användas var för sig i enlighet med CEDEFOP och EU rådets rekommendationer.

Figur 6.4. Valideringsprocess för kartläggning och kompetensutveckling av anställda

Kommentarer:

I SOU 2019:69 definieras fördjupad kartläggning som ”Utforskande process där individens tidigare förvärvade kunnande inom ett område identifieras och dokumenteras på ett sådant sätt att det går att bedöma mot den kompetensstandard som valideringen avser”. Vi anser att Figur 6.4 samt den tillhörande förklarande texten där ett utvecklingssamtal hos arbetsgivaren kan likställas med en fördjupad kartläggning är olycklig. Det finns en uppenbar risk att begreppet fördjupad kartläggning blir urvattnat om ett utvecklingssamtal hos arbetsgivaren räcker. Vi anser att den fördjupade kartläggningen är en mycket viktig del av valideringsprocessen i de fall en fördjupad kartläggning är lämplig och meningsfull. Vid t.ex. validering inom vård och omsorg inom vuxenutbildningen som kopplas till bild 6.2 (s.173) är den fördjupade kartläggningen en mycket viktig del av valideringsprocessen med syfte att kartlägga kunskaper inom aktuellt område, skapa beslutsunderlag för individen framåt, skapa plan för bedömningsdelen av valideringen och skapa underlag för eventuell kompetenspåfyllnad direkt efter kartläggningen. Den fördjupade kompetenskartläggningen tar i detta fall ca 2-4 timmar och bedömningen kan ta ca 6 veckor.

I andra fall som t.ex. Industriteknik BAS som kopplas till bild 6.4 (s. 175) där hela valideringen tar 3-4 timmar och består av ett teoretiskt test med flervalsfrågor är en fördjupad kartläggning inte meningsfull.

Västra Götalandsregionen föreslår följande: Omformulera definitionen så att de olika delarna i valideringsprocessen kan användas var för sig i enlighet med CEDEFOP och EU rådets rekommendationer samt ta bort den fördjupade kartläggningen i figur 6.4.

6.5.5 Specifika riktlinjer för validering behövs för respektive område
Västra Götalandsregionen anser att förutom riktlinjer behöver även mer områdes- och yrkesspecifikt stödmaterial tas fram. Detta behöver vara på samma detaljnivå som de riktlinjer och metodmaterial som Vård- och omsorgscollege tagit fram tillsammans med Validering Väst och som beskrivs i SOU 2019:69 s. 288.

Västra Götalandsregionen föreslår att respektive myndighet får ansvaret för att även ta fram områdes- och yrkesspecifikt stödmaterial.

7.5.1 En övergripande nationell strategi för kompetensförsörjning och livslångt lärande bör tas fram.

Strategiarbetet bör drivas gemensamt av berörda departement med en bred medverkan från arbetslivets organisationer, skolhuvudmännen, regioner och andra berörda aktörer. Strategin bör beslutas i form av en överenskommelse mellan regeringen och arbetsmarknadens parter. Av strategin bör framgå hur arbetet med att genomföra strategin ska organiseras.

Västra Götalandsregionen anser att en Nationell strategi för kompetensförsörjning bör samspela med den regionala tillväxtstrategin eftersom det annars blir två olika styrkedjor/system. Dessa behöver harmonisera med varandra.

7.5.2 Ett råd ska fortsätta följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete

I betänkandet beskrivs olika sätt att ta det nationella ledarskapet och ansvaret för validering. Vi delar i mycket de överväganden och problem som beskrivs. Målsättningen är att ett sammanhållet, nationellt och permanent system för validering ska införas.

Betänkandet föreslår att ett råd för validering ska inrättas för att fortsätta följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete på nationell och regional nivå.

Västra Götalandsregionen delar inte betänkandets förslag om att tillsätta ett valideringsråd i stället för en sektorsövergripande myndighet. För att ge stöd åt det som hittills uppnåtts är det viktigt att skyndsamt skapa en Kompetensförsörjningsmyndighet som inkluderar validering och vägledning. Denna skulle då stödja de regionalt utvecklingsansvariga i sitt fortsatta utvecklingsarbete med en långsiktig struktur för validering och kompetensförsörjning.

Förslag: Västra Götalandsregionen inser att bildandet av en ny Kompetensförsörjningsmyndighet tar tid. I väntan på detta bedömer vi att en lämplig övergångslösning kan vara att Myndigheten för yrkeshögskoleutbildning får detta ansvar. Det måste dock tidsättas och en arbetsplan för att få en mer optimal och beständig lösning upprättas.

7.5.4 Regioner ska kunna ansöka om medel för att etablera regionala strukturer för validering

Västra Götalandsregionen noterar att projektmedel ska kunna sökas via Tillväxtverket för utveckling av effektiva strukturer för validering på regional nivå.

Det behövs långsiktig finansiering för att bygga strukturer. Utan långsiktighet riskerar arbetet att bli projektstyrt och kortsiktigt samt olika lösningar mellan regionalt utvecklingsansvariga kan växa fram. Västra Götalandsregionens långa erfarenhet är att arbetet med denna struktur är ett ständigt utvecklings- och förankringsarbete som kräver långsiktighet, både att utveckla och att bibehålla. Vi bedömer att risken är överhängande att strukturerna faller när finansieringen är slut.

8.4.1 Utökade medel för kompetensförsörjning och livslångt lärande i nästa programperiod för socialfonden

Inledningen på detta kapitel fångar en av de viktigaste framgångsfaktorerna för att lyckas. ”Långsiktig finansiering är en av grundförutsättningarna för att validering ska komma till stånd och för att strukturer för validering ska kunna utvecklas” (sid. 237). Av denna anledning saknar vi förslag i betänkandet om långsiktig finansiering för validering av individer. Det enda förslag som framförs rör nationella projektmedel från Europeiska socialfonden. Vi bedömer att regionerna inte kommer att ha likvärdiga förutsättningar att utforma och få genomföra

långsiktiga, nationellt enhetliga utvecklingsprojekt och är därmed tveksamma till att en större andel av medlen avsätts till nationella projekt.

Västra Götalandsregionen anser att regeringsuppdrag kring regional kompetensförsörjning åtföljs av en basfinansiering där en andel ska användas för utveckling av validering. Användningen av dessa medel ska rapporteras till Tillväxtverket och följas upp.

9 Kunskapsutveckling

Betänkandet lyfter vikten av att kunskapsutvecklingen på valideringsområdet behöver stärkas och att detta görs genom kompetensutveckling för utförare av validering, uppföljning av den validering som genomförs, till statistik samt forskning om validering.

Västra Götalandsregionen anser att området behöver stärkas ytterligare och föreslår att validering skall införas som eget kunskapsområde inom Lärar-, yrkeslärarutbildningarna samt Studie- och yrkesvägledarutbildning.

11.3.2 Skyldighet att erbjuda elever inom komvux och särvox validering

Förslaget att huvudmannen *ska* erbjuda validering innebär en möjlighet för individen att förkorta sin utbildningstid. Detta ger stora fördelar för samhället i och med att individen snabbare kommer i arbete och ger även stora fördelar för individen då tiden med CSN förkortas samt tiden med lön förlängs. Tyvärr innebär valideringen inom vuxenutbildningen stora negativa ekonomiska konsekvenser för utbildningsanordnarna om valideringen ska leda till förkortad utbildningstid.

Inledningsvis får utbildningsanordnarna en extra kostnad för att utföra själva valideringen. Beskrivningen i betänkandet att kostnaderna för validering skulle täckas om valideringen sker inom ramen för en orienteringskurs överensstämmer inte med den erfarenhet Västra Götalandsregionen har efter många års samverkan med olika utbildningsanordnare. Flera års erfarenhet har visat att samsyn kring att validering i kombination med individanpassad kompletterande utbildning är klart mycket dyrare att genomföra, än att låta individen delta i ordinarie utbildning. Detta gäller oavsett hur många kommuner som samverkar. Det gäller även oavsett om man köper tjänsten externt eller utför i egen regi. Nedan följer en jämförelse mellan incitamentsystem beroende på om en validering sker med stöd av statsbidrag för yrkesinriktad Vuxenutbildning eller om det sker genom Arbetsförmedlingen.

Valideringen leder sällan eller aldrig till tillgodoräkning av alla kurser eleven valideras emot. Oftast innehåller därför den individuella utvecklingsplanen efter valideringen delar av samtliga kurser inom vilka validering skett. Detta innebär att eleven måste få möjlighet till utbildning och erkännande för delar inom flera olika kurser. Om utbildningstiden ska förkortas för eleven krävs det att utbildningsanordnaren skapar en individanpassad kompletterande utbildningsinsats för varje elev, vilket kräver att utbildning och bedömning av delar av kurser tidsmässigt sker i ett flöde. Detta innebär stora extra kostnader för utbildningsanordnaren.

Om det inte tillförs extra medel till den kommunala vuxenutbildningen för att täcka merkostnaden för valideringen samt kostnaden för den komprimerade individanpassade kompletterande utbildningen anser vi att det kommer bli stora negativa reaktioner från kommunala vuxenutbildningar runt om i Sverige. Vi ser en risk att utbildningsanordnarna antingen hittar vägar för att inte genomföra valideringarna eller tvingas sänka sina övriga kostnader genom att t.ex. anordna färre utbildningsplatser och/eller genom att sänka kvalitet på all utbildning (troligtvis mer självstudier) vilket framförallt drabbar de som har det svårast att klara utbildningarna.

Västra Götalandsregionen föreslår ett statligt bidrag som täcker kostnaderna för att utföra validering samt merkostnaderna för den komprimerade individuella kompletterande utbildningen bör inrättas.

11.3.4 Rektor ska kunna ge betyget E efter validering utan prövning

Västra Götalandsregionen ställer sig bakom förslaget och ser att detta ger förutsättningar till effektivare valideringsprocesser men vill poängtera vikten av att validander som vill uppnå högre betyg (meritpoäng), ska ha möjlighet att göra detta.

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Johnny Magnusson
Regionstyrelsens ordförande

Ann-Sofi Lodin
Regiondirektör